

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Функції обліку та контролю в системі управління розрахунками з персоналом підприємства (на прикладі ПАТ «Північтранс»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій

Шабанова Марія Олексіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Один з основних факторів соціально-економічного життя кожної країни і населення в цілому є рівень заробітної плати. Сприятливий вплив на економіку в цілому, високий попит на послуги і товари може надавати високий рівень заробітної плати, зрозуміло, висока заробітна плата стимулює діяльність керівників підприємств раціонально використовувати робочу силу, вдосконалити виробництво.

Для того щоб заробітна плата мотивувала працівників в підвищенні ефективності виробництва, а так само впливала на розвиток творчої активності людських чинників і в остаточному результаті впливала на темпи і масштаби соціально-економічного розвитку країни необхідно постійно вдосконалювати форми і системи оплати праці, як на державному рівні, так і на рівні підприємства в цілому.

Облік заробітної плати для бухгалтера є трудомістким і відповідальним процесом, який представляє систему збору, спостереження, обробки і отримання інформації про працю працівників установи. Потрібно не тільки правильно відобразити розрахунки по заробітній платі в бухгалтерському обліку, але і правильно розрахувати суму до виплати кожному працівникові, а також своєчасно утримати із заробітної плати суми обов'язкових чи інших відрахувань, і перерахувати їх.

Питанням обліку і контролю розрахунків з оплати праці присвячено багато праць вітчизняних науковців, а саме: Балана О. Д. [1], Гуцаленко Л. В. [17], Ладунки І. С. [29], Миронової Ю. Ю. [35], Семенова А. Г. [55], Складанної К. І. [57, 58], Суліменко Л. А. [62], Шевцівої Л. Ю. [70] та багатьох інших.

Актуальність обраної теми полягає в тому, що облік і контроль заробітної плати займає основне місце в системі управління підприємства, роботи зі співробітниками, податковими та пенсійними органами. Для більшості людей заробітна плата є головне джерело доходів і забезпечує соціальний статус. Для держави і населення тема заробітної плати, а так само її розмір завжди актуальна, тому як рівень життя населення безпосередньо залежить від отриманого доходу. Аналіз фонду заробітної плати дозволяє виявити резерви найбільш ефективного використання, так само метою аналізу є виявлення ступеня економічної доцільності витрачання.

Мета дослідження. Метою роботи є дослідження теоретичних положень та розробка організаційно-методичних рекомендацій з удосконалення обліку, аналізу та контролю розрахунків з персоналом, спрямованих на покращення інформаційного забезпечення системи управління підприємства.

Завдання дослідження. Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити перелічені нижче завдання:

– розглянути економічну сутність розрахунків з персоналом та їх класифікацію, визначити сучасний стан організації обліку розрахунків з персоналом;

- дослідити методику проведення контролю та аналізу розрахунків з персоналом;
- проаналізувати особливості організації обліку розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс» та запропонувати напрями її вдосконалення;
- оцінити організацію внутрішнього контролю розрахунків з персоналом на підприємстві;
- розробити сценарії оптимізації використання фонду оплати праці із застосуванням економіко-математичних методів;
- запропонувати шляхи підвищення ефективності внутрішнього контролю розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс».

Об'єкт дослідження є процес забезпечення інформацією про фінансово-господарські операції з розрахунками з персоналом підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних положень обліку та контролю за розрахунками з персоналом підприємства (на прикладі ПАТ «Північтранс»).

Методи дослідження. Теоретичною базою при написанні роботи стали загальноновизнані наукові методи пізнання досліджуваних явищ і процесів. Зокрема, досліджувалися теоретико-методичні засади обліку розрахунків з персоналом із застосуванням діалектичного і системного методів. Для дослідження проблем обліку й внутрішнього контролю розрахунків з персоналом застосовувався логічний метод. Для дослідження системи обліку та внутрішнього контролю на підприємстві використано методи порівняння, аналізу і синтезу, індукції і дедукції. У вивченні питань методики та організації бухгалтерського обліку й контролю широко використовувалися графічний метод, порівняння, монографічний. Аналіз наявності, використання кадрів та фонду оплати праці підприємства, а також факторів, що впливають на них, здійснений за допомогою таких статистичних методів: вибіркового спостереження, порівняння, групування, середніх величин, індексного, елімінування.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою для написання роботи стали чинні законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють питання обліку та контролю розрахунків з персоналом, наукові дослідження вітчизняних і зарубіжних учених, первинна документація, реєстри та дані звітності ПАТ «Північтранс».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (71 найменувань) та 11-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 117 сторінок. Основний зміст викладено на 77 сторінках. Робота містить 24 таблиці, 18 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано:

1. Шабанова М. О. Аналіз фінансової стійкості при виборі моделі прийняття рішень на прикладі ПАТ «Північтранс» / М. О. Шабанова, Л. В. Чернишова // Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). – 2019. – С. 430-434.

2. Шабанова М. О. Аналіз ефективності використання фонду заробітної плати ПАТ «Північтранс» / М. О. Шабанова, А. Л. Коляда // Збірник науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет (кафедра економічного аналізу). – 2018. – С. 83-86.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти обліку, контролю та аналізу розрахунків з персоналом»* проаналізовано економічна сутність розрахунків з персоналом та їх класифікація, сучасний стан організації обліку розрахунків з персоналом та методика проведення контролю та аналізу розрахунків персоналом.

У другому розділі *«Облік розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс»»* розглянуто загальну економічну характеристику підприємства, особливості організації обліку розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс», недоліки та напрями вдосконалення обліку розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс».

У третьому розділі *«Контроль та аналіз розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс»»* розглянуто внутрішній контроль розрахунків з персоналом на підприємстві, запропоновано шляхи підвищення ефективності внутрішнього контролю розрахунків з персоналом на підприємстві у ПАТ «Північтранс», проведено оптимізацію використання фонду оплати праці із застосуванням економіко-математичних методів у ПАТ «Північтранс».

ВИСНОВКИ

На підставі дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з персоналом відповідно до поставлених завдань можна зробити наступні висновки:

1. Заробітна плата одночасно виступає і як основний дохід найманого працівника, і як витрати роботодавця, що передбачає різноспрямованість інтересів сторін трудових відносин і необхідність їх узгодження. Тому питання, пов'язані з заробітною платою (її величиною, формою нарахування і виплат та ін.) є одними з найбільш актуальних як для працівників і роботодавців, так і для держави. Оплата праці працівників на підприємствах усіх форм власності регулюється державою, за допомогою основних трудових показників, до яких прив'язано багато інших показників, – це мінімальна зарплата і мінімальний прожитковий мінімум.

Основною метою організації обліку розрахунків з оплати праці є надання достовірної інформації про розрахунок оплати праці, утримань та відрахувань, а також своєчасної виплати заробітної плати. Організаційні складові облікової політики регулюють основні питання щодо визначення відповідальних осіб з ведення обліку розрахунків з оплати праці, що забезпечує функціональність обов'язків працівників бухгалтерії. Методична складова повинна передбачати основні прийоми та методи організації обліку розрахунків з оплати праці.

2. Перевірка розрахунків з персоналом на підприємстві проводиться в три

етапи. Вибір об'єктів першочергового проведення контрольних заходів залежить від наявної інформації про ризики, обумовлених функціонуванням підконтрольних об'єктів і від використовуваних засобів контролю. Методика аналізу системи оплати праці багато в чому унікальна для кожного окремого підприємства та залежить, головним чином, від поставлених цілей. Будь-яке підприємство має тільки йому властивий набір показників оцінки продуктивності бізнесу, але разом з тим можна говорити про кілька груп показників, які є типовими, загальними для більшості підприємств і складають основу для аналізу системи оплати праці.

3. ПАТ «Північтранс» є комплексним автотранспортним підприємством, призначеним для виконання пасажирських перевезень і обслуговування рухомого складу, яке полягає в його зберіганні, періодичному технічному обслуговуванні і поточному ремонті. Підприємство надає послуги пасажирським автомобільним транспортом в м. Одеса та Одеської області, в м. Ізмаїл, м. Кривий Ріг, м. Дніпропетровськ, в м. Білгород-Дністровський, в Київській і Житомирській областях та обслуговує 183 міських та приміських маршрутів, 111 міжміських маршрутів.

У 2018 р. порівняно з 2016 р. вартість майна ПАТ «Північтранс» зменшилася на 11,1%, а у порівнянні з 2017 р. на 4,7%. В структурі майна на кінець 2018 р. 57% припадає на необоротні активи. Необоротні активи ПАТ «Північтранс» представлені на 52% основними засобами. Звертає на себе увагу суттєве зменшення у 2018 р. дебіторської заборгованості на 23,4% у порівнянні з 2016 р., що є ознакою покращення контролю за платіжною дисципліною. Аналіз фінансових результатів діяльності ПАТ «Північтранс» свідчить про незначне покращення фінансового стану підприємства.

У 2018 р. середньооблікова чисельність персоналу знизилася на 144 чол. або на 6,6%. Кількість працівників, які вибули і які були прийняті суттєво відрізняється. Так у 2018 р. на підприємстві вибуло на 116 чол. більше, ніж було прийнято на роботу. Відхилення фонду робочого часу у 2018 році від 2017 року у ПАТ «Північтранс» в бік зменшення на 263044,80 год., пояснюється зменшенням чисельності працюючих на 140 осіб та кількості відпрацьованих одним працівником днів на 1 день та на 8 годин. Середня тривалість робочого дня не впливає на зміну річного фонду робочого часу. Отже, з розрахунків можна зробити висновок, що трудові ресурси використовуються ефективно, не залежно від зміни кількості працівників.

Бухгалтерський облік у ПАТ «Північтранс» здійснюється із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми «1С: Бухгалтерія 7.7.». Для нарахування заробітної плати та обліку робочого часу на підприємстві застосовують типові форми первинної облікової документації з оплати праці затверджені наказом Держкомстату «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці». Облік робочого часу водіїв здійснюється на основі табеля обліку використання робочого часу. Бухгалтерія щомісяця складає графік змінності водіїв і веде «Відомість обліку робочого часу та відпочинку водіїв».

Для узагальнення інформації про розрахунки з персоналом по оплаті праці у ПАТ «Північтранс» призначений рахунок 661 «Розрахунки за заробітною платою» і

663 «Розрахунки за іншими виплатами». Зарплата працівникам ПАТ «Північтранс» виплачується з використанням платіжних карток.

Під час дослідження системи організації обліку розрахунків з оплати праці у ПАТ «Північтранс» були виявлені наступні недоліки:

- на підприємстві відсутній графік документообігу первинних документів щодо розрахунків з оплати праці;

- працівникам підприємства не надається інформація про загальну суму нарахованих коштів із розшифровкою за видами виплат; розміри і підстави відрахувань та утримань із зарплати; суму зарплати, що належить до виплати;

- робочим планом рахунків не передбачені аналітичні рахунки до субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою»;

- бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми «1С: Бухгалтерія 7.7.». На сьогоднішній день існують більш сучасніші та удосконалені програми, які могли б забезпечити більш швидко і полегшену роботу бухгалтера на ділянці обліку зарплати.

Для усунення виявлених недоліків сформовані наступні основні напрямки вдосконалення організації обліку розрахунків з оплати праці у ПАТ «Північтранс»:

- розробити графік документообігу;

- рекомендується розробити та затвердити наказом (розпорядженням) керівника форму, за якою працівника будуть інформувати про загальну суму нарахованих коштів із розшифровкою за видами виплат; розміри і підстави відрахувань та утримань із зарплати, а також суму зарплати, що належить до виплати;

- для відповідності вимогам сучасного обліково-аналітичного забезпечення варто ввести наступні аналітичні субрахунки до субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою», відповідно до виду документа, на підставі якого працівник функціонує на підприємстві: 661.1 «Розрахунки зі штатними працівниками»; 661.2 «Розрахунки з сумісниками»; 661.3 «Розрахунки за трудовими угодами»; 661.4 «Розрахунки за договорами цивільно-правового характеру».

- для зменшення часу на опрацювання документів та підвищення оперативності при обробці даних по розрахункам з оплати праці на ПАТ «Північтранс» необхідно розглянути питання та запровадити використання технологічної платформи «1С:Підприємство 8» і конфігурацію (прикладне рішення) «Зарплата та управління персоналом для України»;

- виходячи із особливостей діяльності ПАТ «Північтранс» рекомендується керівництву розглянути можливість переводу водіїв, що виконують нерегулярні перевезення, на аутстафінг.

4. Внутрішнім контролем на підприємстві займається служба внутрішнього контролю. На основі проведеної оцінки системи внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці у ПАТ «Північтранс» були виділені наступні основні проблеми:

- відсутність актів звірки по розрахункам з персоналом, ДФСУ та позабюджетними фондами;

- недостатня автоматизація обробки первинної інформації;

- відсутність розподілу функцій прийняття рішень;
- відсутність контролю за виконанням бухгалтерських операцій (головний бухгалтер не контролює бухгалтера з оплати праці).

5. Фонд заробітної плати у ПАТ «Північтранс» в 2018 збільшився порівняно з 2017 роком на 6706 тис. грн. За рахунок впливу середньорічної чисельності персоналу фонд заробітної плати зменшився на 4139 тис. грн., а за рахунок зміни кількості відпрацьованих одним працівником днів – на 251 тис. грн. Зростання фонду заробітної плати відбулося за рахунок зростання середньогодинної заробітної плати, яке безпосередньо пов'язано із зростанням мінімальної заробітної плати.

Відповідно до трендової моделі в 2019 р. витрати на оплату праці на підприємстві складуть 88464 тис. грн., а в 2020 р. – 112209 тис. грн.

6. Виходячи із виявлених недоліків для підвищення ефективності внутрішнього контролю було запропоновано наступні заходи:

- періодично проводити акти звірки по розрахункам з персоналом, ДФСУ та позабюджетними фондами;
- для присвоєння класів водіям розробити у ПАТ «Північтранс» Положення про присвоєння водіям кваліфікаційних класів;
- для усунення порушень з боку водіїв під час обліку робочого часу та відпочинку у ПАТ «Північтранс» рекомендується впровадження системи GPS моніторингу.

Перераховані заходи дозволять покращити систему управління розрахунками з персоналом підприємства.

АНОТАЦІЯ

Шабанова М. О., «Функції обліку та контролю в системі управління розрахунками з персоналом підприємства (на прикладі ПАТ «Північтранс»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності», Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2019.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес забезпечення інформацією про фінансово-господарські операції з розрахунками з персоналом підприємства.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку, контролю та аналізу розрахунків з персоналом, особливості обліку розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс» та напрями вдосконалення, методика перевірки та шляхи підвищення ефективності внутрішнього контролю розрахунків з персоналом на підприємстві.

Проаналізовано фінансові результати діяльності ПАТ «Північтранс» та динаміку фонду оплати праці за 2016-2018 роки.

Запропоновано напрями вдосконалення: обліку розрахунків з персоналом у ПАТ «Північтранс», зокрема, системи документального обліку - розроблено графік документообігу, впроваджено розрахунковий лист з метою інформування персоналу про загальну суму нарахованих коштів із розшифровкою за видами виплат,

аналітичного обліку структури персоналу; організації внутрішнього контролю шляхом впровадження системи GPS моніторингу обліку робочого часу та відпочинку водіїв; оптимізацію використання фонду оплати праці із застосуванням економіко-математичних методів.

Ключові слова: розрахунки з персоналом, облік, звітність, внутрішній контроль, аналіз, економіко-математичні методи, автотранспортне підприємство.

ANNOTATION

Shabanova M.O., «Accounting and control functions in the system of management of payments with the personnel of the enterprise (on the example of PJSC« Pivnichtrans »)»

Qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty 071 «Accounting and taxation» for the master's program «Accounting and taxation of business activities», Odessa National Economic University. - Odessa, 2019.

The qualification work of the master consists of three sections. The object of the study is the process of providing information about financial and economic operations with settlements with the personnel of the enterprise.

The paper discusses the theoretical aspects of accounting, control and analysis of settlements with personnel, especially accounting of settlements with personnel in PJSC «Pivnichtrans» and areas of improvement, verification methods and ways to improve the efficiency of internal control of settlements with personnel at the enterprise. The financial results of PJSC «Pivnichtrans» and the dynamics of the remuneration Fund for 2016-2018 are analyzed.

The directions of improvement of accounting of calculations with the personnel of PJSC «Pivnichtrans», in particular, systems documentation - developed by the document flow schedule, implemented the pay sheet to inform staff about the total amount of accrued funds with a breakdown by types of payments, analytical accounting structure of the staff; organization of internal control by introducing a system of GPS monitoring, recording working time and rest of drivers; optimizing the use of payroll with use of economic-mathematical methods.

Keywords: accounting, internal control, analysis, calculations with personnel, economic and mathematical models, reporting, trucking company